

قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال

ماده ۱- به موجب این قانون وزارت جهاد کشاورزی موظف است به منظور حفاظت از منافع ملی، ساماندهی امر کنترل و گواهی بذر و نهال و حفظ حقوق مالکیت معنوی به نژادگران، نسبت به شناسایی و ثبت ارقام جدید گیاهی و کنترل و نظارت بر امور بذر و نهال کشور اقدام نماید.

ماده ۲- برای اجرای مفاد این قانون، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال (که از این پس «موسسه» نامیده می‌شود) در سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی و با استفاده از امکانات فیزیکی و کارکنان موجود وزارت جهاد کشاورزی و زیر نظر هیات امناء سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی تاسیس می‌شود. شناسایی، ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال در کشور منحصرأً توسط این موسسه انجام خواهد شد.

تبصره ۱- ترکیب هیات امناء سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی به شرح زیر خواهد بود:

- وزیر جهاد کشاورزی
- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری
- رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست
- معاون وزیر و رئیس سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی و یک نفر از معاونین اجرایی وزارت جهاد کشاورزی به انتخاب وزیر جهاد کشاورزی.
- دو نفر از اعضاء برجسته هیات علمی دانشگاه‌ها به معرفی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری.
- سه نفر محقق برجسته وزارت جهاد کشاورزی به انتخاب وزیر جهاد کشاورزی.

تبصره ۲- رئیس سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی به عنوان دبیر هیأت امناء سازمان مذکور انجام وظیفه خواهد کرد.

تبصره ۳- تشکیلات مؤسسه حداکثر سه ماه پس از تصویب این قانون، توسط وزارت جهادکشاورزی تهیه و به هیأت امناء سازمان ارائه و پس از تصویب سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به اجرا درمی‌آید.

تبصره ۴- کلیه واحدها و تشکیلات موازی با مؤسسه در وزارت جهادکشاورزی از تاریخ تصویب تشکیلات این مؤسسه منحل و امکانات و وظایف آنها به مؤسسه منتقل می‌گردد.

تبصره ۵- رئیس مؤسسه به پیشنهاد معاون وزیر و رئیس سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی و با حکم وزیر جهادکشاورزی به این سمت منصوب خواهد شد.

تبصره ۶- مؤسسه از نظر مقررات عمومی مالی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی تابع مقررات سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی می‌باشد.

ماده ۳- ارقام گیاهی جدید چنانچه واجد شرایط زیر باشند ثبت می‌شوند:

الف - جدید بودن رقم^۱ به شکلی که با ارقام ثبت یا شناخته شده قبلی از نظر خصوصیات ژنتیکی تمایز داشته باشند. ارقام تراریخته^۲ نیز مشمول این بند خواهند بود.

ب - رقم جدید از نظر ژنتیکی و ظاهری و یا هر دو مورد یکنواخت باشد.

ج - خصوصیات رقم اعم از دورگ (هیبرید) و یا غیردورگ (غیر هیبرید) در سال‌های تولید و تکثیر ثابت بماند.

تبصره ۱- ذخایر ژنتیک گیاهی اصلاح نشده و وحشی به عنوان ذخایر ملی تلقی گردیده و ثبت آنها تحت نام بخش‌های غیردولتی مجاز نمی‌باشد. ثبت این گونه ذخایر براساس تقاضای دستگاه‌های دولتی تحت نام دولت جمهوری اسلامی ایران انجام خواهد شد.

تبصره ۲- آیین نامه معرفی و ثبت ارقام گیاهی توسط مؤسسه تهیه و پس از تصویب هیأت امناء سازمان قابل اجرا خواهد بود.

---

^۱ (Cultivar)
^۲ (Transgenic)

تبصره ۳- مؤسسه موظف است در صورت دریافت پیشنهاد از طرف دانشگاه‌ها، مؤسسات تحقیقاتی و اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر نسبت به ثبت ارقام شناخته شده قبلی (رایج) و رگه های خالص (لاین‌های خالص)، امیدبخش، رگه های نر عقیم (لاین های نر عقیم) و خویش آمیخته (اینبرد) که در تولید رقم نقش اساسی دارد، اقدام نماید.

تبصره ۴- مؤسسه موظف است ثبت ارقام رایج کشور را در اولویت قرار دهد.

ماده ۴- به منظور حصول اطمینان از این که بذر و نهال تولید شده حاصل از ارقام جدید دارای همان خصوصیات رقم در زمان ثبت آن می‌باشد و خصوصیات مورد نظر در زمان تکثیر، بوجاری و توزیع تغییر نیافته و از سلامت و استانداردهای تعیین شده برخوردار است، مؤسسه موظف است نسبت به انجام امور زیر اعمال نظارت نموده، بذر و نهال تولیدی را کنترل و گواهی نماید:

الف- تعیین اصالت ژنتیکی بذر و نهال‌های تکثیر شده.

ب- سلامت بذر و نهال تولیدی

ج- رعایت استانداردهای ملی یا بین‌المللی که اجرای آنها برای تولید بذر و نهال به طریق رسمی یا قانونی مورد پذیرش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. سطح استاندارد ملی بالاتر از استانداردهای بین‌المللی تعیین خواهد شد.

ماده ۵- ثبت ارقام اصلاح شده گیاهی باعث مالکیت معنوی و به منزله تعلق انحصاری بهره‌برداری اقتصادی از آن رقم به مدت حداکثر هجده سال به اصلاح‌کننده (حقیقی یا حقوقی) می‌باشد. هرگونه استفاده تجاری از ارقام ثبت شده منوط به کسب مجوز کتبی از اصلاح‌کننده است.

تبصره - به نژادگرانی که رقمی را به ثبت می‌رسانند می‌تواند امتیاز انحصاری بهره‌برداری اقتصادی خود را به اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر واگذار نمایند.

ماده ۶- به مؤسسه اجازه داده می‌شود:

الف - نسبت به صدور مجوز به واحدها و اشخاص حقیقی و حقوقی ذیصلاح که زیر نظر و با اخذ مجوز از موسسه به امر نظارت و کنترل و گواهی بذر و نهال در کلیه مراحل تولید و فرآوری بذر و نهال مبادرت می‌کنند، اقدام نماید.

ب - نسبت به صدور مجوز تولید برای واحدها و اشخاص حقیقی و حقوقی ذیصلاح که با نظارت مراجع ذیربط به تولید بذر و نهال مبادرت می‌نمایند، اقدام نماید.

ج - جهت ارائه خدمات فنی، شناسایی ارقام، کنترل کیفی بذر و نهال و دیگر وظایف محوله بر اساس تعرفه‌ای که به تصویب هیأت امناء سازمان خواهد رسید، بخشی از هزینه‌های شناسایی و ثبت ارقام گیاهی و کلیه هزینه‌های کنترل و گواهی بذر و نهال را دریافت و به حساب اختصاصی مؤسسه نزد خزانه داری کل واریز و معادل آن را در بودجه سالیانه مؤسسه منظور نماید.

تبصره - ثبت ذخایر ژنتیکی اصلاح نشده تحت نام جمهوری اسلامی ایران بدون اخذ هزینه انجام خواهد شد.

د - استاندارد طبقات مختلف بذر پرورش ۳، (سوپر الیت)، مادری (الیت)، گواهی شده، دو رگ (هیبرید) و غیره را تعیین و پس از تصویب هیأت امناء سازمان اعلام نماید.

ماده ۷- موارد زیر تخلف محسوب و با متخلفان مطابق قوانین و مقررات رفتار خواهد شد:

الف - ثبت و معرفی ارقام ثبت شده متعلق به اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر به نام خود.

ب - عدم رعایت اصول فنی مرتبط با تکثیر بذر و نهال که توسط موسسه ابلاغ شده و موجب ضرر و زیان به اشخاص حقیقی و حقوقی ذی‌نفع شود.

ج - عدم رعایت مقررات قرنطینه گیاهی کشور.

د - بهره‌برداری از ارقام ثبت شده بدون کسب مجوزهای قانونی از اشخاص حقیقی و حقوقی که رقم یاد شده به نام آنها ثبت گردیده است.

ه - تولید و تکثیر بذر و نهال برای عرضه به بازار بدون کسب گواهی موسسه.

تبصره ۱- مراجع قضایی کشور مکلفند بر اساس شکایت مؤسسه و سایر اشخاص ذی‌نفع و گزارش کارشناسی مؤسسه یا سایر مؤسسات هم تراز به موضوع رسیدگی نموده و در صورت احراز تخلف، مرتکبین را به پرداخت جزای نقدی معادل یک الی سه برابر ضرر و زیان وارده و همچنین به پرداخت ضرر و زیان وارده به شاکی به نرخ زمان صدور حکم محکوم نماید.

ماده ۸- مؤسسه به منظور جلوگیری از اختلاط ژنتیکی و برای تولید بذر و نهال با کیفیت مطلوب مناطق مناسب تولید ارقام مختلف بذر و نهال را شناسایی و معرفی می نماید.

ماده ۹- وزارت جهاد کشاورزی موظف است تسهیلات لازم برای توسعه فعالیتهای تشویق و حمایت بخش خصوصی در جهت سرمایه گذاری در زمینه اصلاح، تولید، تکثیر، توزیع و صادرات بذر و نهال را فراهم نماید.

ماده ۱۰- صادرات بذر و نهال در مقیاس تجاری منوط به اخذ گواهی از مؤسسه با رعایت مقررات قرنطینه می باشد.

ماده ۱۱- از تاریخ تصویب این قانون ورود انواع بذر و نهال در سطح تجاری پس از کسب مجوز وزارت جهاد کشاورزی با رعایت مقررات قرنطینه کشور و استانداردهای بذر و نهال صورت خواهد گرفت.

تبصره - ورود نمونه های آزمایشی ارقام گیاهی خارجی جهت انجام تحقیقات در مؤسسات و مراکز تحقیقاتی دولتی و غیردولتی برای استفاده در تحقیقات و بررسی سازگاری، از این قانون مستثنی می باشد.

ماده ۱۲- به منظور دستیابی به فناوری جدید و بهره برداری از توانمندیهای علمی موجود در عرصه بین المللی و تبادل اطلاعات و فراهم آوردن بستر لازم جهت فعالیتهای تحقیقاتی به مؤسسه اجازه داده می شود با رعایت مقررات مربوط، به عضویت سازمان های زیر درآید:

اتحادیه بین المللی تجزیه بذر (ایستا)

International Seed Testing Association (ISTA)

اتحادیه بذر آسیا و اقیانوسیه

Asian Pacific Seed Association (IPSA)

واحد بذر سازمان توسعه و همکاریهای اقتصادی

Cooperation Organization for Economical Cooperation and Development Seed Scheme

اتحادیه بین المللی حفاظت از ارقام جدید گیاهی

International Union for Protection of Plant New Varieties (UPOV)

شبکه بذر غرب آسیا و شمال آفریقا

West Asia and North Africa Seed Network (WANA Seed Network)

ماده ۱۳- وزارت جهاد کشاورزی موظف است گزارش عملکرد سالیانه موضوع این قانون را تهیه و به دولت و کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

ماده ۱۴- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون حداکثر سه ماه از تاریخ تصویب توسط وزارت جهاد کشاورزی تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر چهارده ماده و چهارده تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و نهم تیر ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۵/۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

مهدی کروی

رییس مجلس شورای اسلامی